

Az egyesület megszűnése

Az egyesület jogutód nélküli megszűnése a Ptk 3:48§ és 3:84§ alapján a következő esetekben történik:

- a) határozott időre jött létre az egyesület és a meghatározott időtartam letelt,
- b) az egyesület megszűnése meghatározott feltétel bekövetkezéséhez kötött és e feltétel bekövetkezett;
- c) az egyesületi tagok kimondják megszűnését,
- d) az arra jogosult szerv megszünteti (törvényességi felügyeleti eljárásban a bíróság így rendelkezik).
- e) az egyesület megvalósította célját vagy az egyesület céljának megvalósítása lehetetlenné vált és új célt nem határoztak meg; vagy
- f) az egyesület tagjainak száma hat hónapon keresztül nem éri el a tíz főt.

Az egyesület megszűnése tehát kétirányú lehet:

- a) az egyesület önmaga határoz a megszűnésről vagy
- b) bíróság szünteti meg.

a) Az egyesület döntéshozó szerve (közgyűlés, küldöttgyűlés) egyesület megszűnését maga is elhatározhatja az alapszabályban meghatározott eljárás keretében és az ott meghatározott szavazati aránnyal, ez általában minősített többséget 2/3-ad, 3/4-ed szótöbbséget igénylő kérdés.

Ekkor végelszámolási eljárás megindításáról is döntenie kell az egyesületnek, így ki kell jelölni a végelszámolót is, aki a legfelsőbb szerv tagjaiból kerülhet ki. Amennyiben nem dönt a legfőbb szerv a végelszámoló kijelöléséről, úgy a bíróság felhívja az egyesület képviselőjét, hogy közgyűlést hívjon össze és válasszanak végelszámolót.

A végelszámoló feladata az egyesület vagyoni viszonyainak rendezése, ha van az egyesületnek vagyona.

A legcélszerűbb eljárás, ha a megszűnésről szóló határozat előtt az egyesület rendezi tartozásait, mind a szállítói mind a köztartozásokat és a megmaradó vagyont az alapszabály rendelkezése szerint az egyesület céljával megegyező vagy hasonló cél megvalósítására létrejött közhasznú szervezetnek adják át.

Ha az alapszabály erről előre nem rendelkezik, akkor a legfőbb szerv még dönthet, viszont a megszűnés kimondása után már nem lehet a megmaradó vagyonról dönten.

A közgyűlés nem dönthet a megszűnésről és a végelszámolásról, ha az egyesülettel szemben lefolytatott végrehajtás eredménytelen volt vagy az egyesület fizetőképтелenségét a bíróság megállapította. Ebben az esetben felszámolási eljárás lefolytatásának van helye.

b) Törvényességi felügyeleti eljárás keretében a bíróság megszünteti, amennyiben a törvényes működés nem állítható helyre.

Az egyesület fizetéseképtelensége miatt induló felszámolási eljárásban a bíróság megszüntetheti, és a nyilvántartásból törölheti az egyesületet.

A bíróság az ügyész indítványára, az egyesület vagy más jogilag érdekelt kérelmére megállapítja a jogutód nélküli megszűnési ok bekövetkeztét, ha az egyesület

- a) határozott időre jött létre és a meghatározott időtartam eltelt,
- b) megszűnése meghatározott feltétel bekövetkezéséhez kötött és e feltétel bekövetkezett,

- c) megvalósította célját vagy céljának megvalósítása lehetetlenné vált, és új célt nem határoztak meg,
- d) tagjainak száma hat hónapon keresztül a Ptk.-ban meghatározott legkisebb létszám alá csökken, feltéve, hogy az a) -c) pont szerinti esetekben az abban foglaltakra figyelemmel az egyesület nem határozott a megszűnéséről.

Törvénytelen működés esetén a bíróság törli a szervezetet az ügyészség megkeresésére peres eljárásban. Az ügyészt az eljárás indítványozásának joga akkor illeti meg, ha indítványát közérdek sérelmére alapítja és e közérdek sérelmének fennállását valószínűsíti.

A nyilvántartást vezető bíróságra, törvényszékre „Végelszámolás megindításának nyilvántartásba vétele kérelem” PK-156 űrlapon kell a megszűnésről, a végelszámoló kijelöléséről szóló közgyűlési döntést bejelenteni. Csatolni kell hozzá a közgyűlésről szóló jegyzőkönyvet, mely tartalmazza a végelszámolás megindítását elrendelő (legfőbb szerv, vagy alapító) határozat keltét, a végelszámolás kezdő időpontját, a végelszámoló nevét (cégnévét), anyja nevét és lakóhelyét (székhelyét), ha a végelszámoló nem természetes személy, akkor a cégjegyzékszámát és a megbízásából eljáró természetes személy nevét és lakóhelyét, valamint a civil szervezet ügyintéző és képviseleti szerve jogviszonyának megszűnését, a közgyűlési jelenléti ívet és a végelszámoló nyilatkozatát, arról, hogy vállalja a végelszámoló feladatok ellátását. A végelszámolás elrendelésétől kezdődően az egyesület a nevét „végelszámolás alatt” (va.) toldattal használhatja.

Ettől az időponttól a végelszámoló a szervezet törvényes képviselője, azaz a korábbi képviselő képviseleti joga megszűnik.

45 napon belül a korábbi képviselő át kell adja az iratokat a végelszámolónak és el kell készíttetni a tevékenységet lezáró mérleget a Számviteli Tv. szabályai szerint. (Ez lényegében egy közbenső mérleg). Köteles a munkavállalókat, amennyiben vannak, értesíteni a végelszámolás megkezdéséről. Ezzel a korábbi képviselő feladatai megszűnnek, innentől a végelszámoló jár el mindenben.

A bíróság a végelszámolás megindításáról végzést hoz, melynek közzétételéről a bíróság a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló törvényben meghatározott nyilvántartás útján gondoskodik

A végelszámolást elrendelő végzésben a bíróság felhívja az egyesület hitelezőt, hogy jelentsék be a végelszámolónak, 40 napon belül, követeléseiket, továbbá tájékoztatja a végelszámolót, hogy a végelszámolást 3 éven belül be kell fejezni. Ha nem fejeződik be a végelszámolási eljárás 3 éven belül, ezt követően kényszer végelszámolásnak van helye.

Amennyiben hitelezői igény bejelentésre nem kerül sor, vagy azok kielégítést nyernek és az egyesületnek felosztható vagyona nincs, tartozása, köztartozás sincs, úgy kezdeményezheti a végelszámoló a civil szervezet nyilvántartásból való törlését.

A végelszámolást nem lehet addig befejezni, amíg a civil szervezetnek olyan ismert követelése vagy tartozása áll fenn, amelyről a vagyonfelosztási határozatban nem rendelkeztek.

Amennyiben a hitelezői igényeket, tartozásokat nem fedezi a rendelkezésre álló vagyon akkor felszámolási eljárásnak lesz helye.

A végelszámolás befejezése

„Egyesület nyilvántartásból való törlése iránti kérelem” elnevezésű formanyomtatvány, kérelem a www.birosag.hu oldalról letölthető.

A kérelemhez csatolandó iratok: A kérelemhez az egyesület nyilvántartásból való törlésének törvényi feltételei bekövetkeztét igazoló okiratokat, nyilatkozatokat kell csatolni és a végelszámoló által a végelszámolás befejezésekor elkészített és a döntéshozó szerv (közgyűlés) által jóváhagyott

- az adóbevallásokat,
- a végelszámolás utolsó üzleti évről készült számviteli törvény szerinti beszámolót,
- a vagyonfelosztási javaslatot, amelyben a végelszámoló díjának mértékére is indítványt tett,
- a végelszámolási időszak esetleges gazdasági eseményeinek bemutatásáról szóló összefoglaló értékelést (zárójelentést), valamint
- a civil szervezet vagyoni részesedésével működő jogalanyok sorsára vonatkozó javaslat során meghozott döntést,

A döntéshozó szerv fenti okiratok tárgyában meghozott jóváhagyó határozatát is tartalmazó jegyzőkönyvet a jelenléti ívvel együtt. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a végelszámoló díjára, költségeire, köztük az iratanyag őrzésének és a civil szervezet megszűnésével kapcsolatban felmerülő egyéb költségeknek a viselésére, illetve a felosztott vagyon kiadásának időpontjára vonatkozó határozatot is,

- Felügyelőbizottság jelentése (ha a szervezetnél működik felügyelő bizottság),
- A könyvvizsgáló jelentése (ha a szervezetnek van könyvvizsgálója),
- A civil szervezet irat-anyagának elhelyezéséről, őrzéséről szóló nyilatkozat,
- Nyugdíj-biztosítási igazgatási szerv és az állami adóhatóság igazolása a szervezet biztosítottjai adatainak átadásáról vagy a végelszámoló nyilatkozata arról, hogy a szervezetnek nincs biztosítottja,
- Az engedményezéssel, tartozásátvállalással kapcsolatos okirat,
- A végelszámoló nyilatkozata arra vonatkozóan, hogy a szervezet a tartozásait kiegyenlítette,
- Meghatalmazás a kérelmező nevében eljáró megbízottnak (pl. ügyvéd).

Az egyesület vagyona:

Amennyiben az egyesületnek a megszűnéskor van vagyona, azt elsősorban a tartozások kiegyenlítésére kell fordítani. Ha nincs tartozása, vagy a tartozások kifizetése után is marad vagyon, akkor azt az alapszabályban meghatározott, az egyesület céljával megegyező vagy hasonló cél megvalósítására létrejött közhasznú szervezetnek kell átadni.

Ha az alapszabály erről nem rendelkezik vagy ha az alapszabályban megjelölt közhasznú szervezet a vagyont nem fogadja el, vagy azt nem szerezheti meg, akkor a vagyon a Nemzeti Együttműködési Alapot illeti meg, és civil szervezeteket támogatnak belőle. A vagyon felhasználásának módját a Civil Információs Portálon nyilvánosságra kell hozni.

Egyesület jogutódlással való megszüntetése

Kapcsolódó jogszabályok:

- az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (Civil törvény)
- a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (Cnytvt.)
- a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk)
- egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról szóló 2013. évi CLXXVI. törvény
- a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi IL. törvény (Cstv.)

Egyesület más jogi személlyé nem alakulhat át, csak egyesülettel egyesülhet és csak egyesületekre válhat szét.

Civil törvény értelmében nem egyesülhet más egyesülettel az az egyesület, amely felszámolás, jogutód nélküli megszüntetési eljárás alatt áll, vagy ha a büntetőügyben eljáró bíróság vagy ügyész az egyesületet vagy a bíróságot arról értesíti, hogy az egyesülettel szemben a külön törvényben meghatározott büntetőjogi intézkedés alkalmazására kerülhet sor. Az egyesület más egyesülettel való egyesülését csak akkor határozhatja el, ha a létesítő okirat szerinti induló tőkét teljes egészében az egyesület rendelkezésére bocsátották.

Az egyesülés lehet összeolvadás vagy beolvadás.

Összeolvadás esetén az összeolvadó jogi személyek megszűnnek, és új jogi személy jön létre általános jogutódlás mellett. Ekkor az új szervezet nyilvántartásba vétele iránt kérelmet kell benyújtani a bíróságon, emellett pedig az összeolvadó szervezetek törlését is kell kérni a benyújtott Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) egyesülésének bejegyzése iránti ÁNYK űrlap „K” lapján.

Beolvadásnál a beolvadó jogi személy szűnik meg, általános jogutódja az egyesülésben részt vevő másik jogi személy lesz, amelybe beolvad. Ekkor a beolvadó szervezet vonatkozásában törlés iránti kérelmet kell előterjeszteni a benyújtott Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) egyesülésének bejegyzése iránti ÁNYK űrlap „K” lapján és emellett változásbejegyzési kérelem űrlapot kell benyújtani a bíróságon azon szervezet vonatkozásában, amelybe a beolvadás történik.

Az egyesület legfőbb szervének, a közgyűlésnek az egyesülésről két alkalommal kell döntést hoznia. Első körben az egyesülési szándék elhatározásáról, majd pedig az egyesülés végleges jóváhagyásáról szükséges határozni (bár, ha a szükséges dokumentumokat az ügyvezető szerv előkészíti, akár egy ülésen is megszülethet a végleges egyesülési döntés).

Az egyesülési szándékról való döntéshez a civil szervezet ügyvezetése (elnökség) előterjesztést készít, mely rendelkezik

- az egyesülés módjáról (pontosan meghatározva az egyesülés formáját a fent ismertetett lehetőségek szerint),
- a vagyonmérleg-tervezetek fordulónapjáról,
- a könyvvizsgáló személyéről.

Ha a civil szervezetnél felügyelőbizottság működik, az előterjesztést a felügyelőbizottsággal is véleményeztetni szükséges

Ha az alapítók/közgyűlések támogatják az egyesülési szándékot, az ügyvezetés gondoskodik az egyesülési terv, egyesülési szerződés, valamint az egyéb okiratok elkészítéséről.

Az egyesülési terv részei:

- a jogelőd és a jogutód civil szervezetek vagyonmérleg-tervezetei, az azokat alátámasztó vagyonleltár-tervezetek,
- a jogutód civil szervezet létesítő okiratának tervezete,
- az egyesülő civil szervezetek közötti egyesülési szerződés (részletes tartalmára nézve
- tartalmazhatja továbbá mindazon körülményeket, szempontokat, amelyek az egyesülési döntés meghozatalának alátámasztása érdekében szükségesek.

A vagyonmérleg-tervezeteket és a vagyonleltár-tervezeteket könyvvizsgálóval, továbbá a felügyelőbizottsággal is ellenőriztetni kell.

Az egyesülésben részt vevő egyesületek az egyesülési terv elfogadásáról külön-külön döntenek. Az egyesülési tervet akkor kell elfogadottnak tekinteni, ha azt az egyesülésben részt vevő valamennyi civil szervezet elfogadta.

Az egyesülés során készített egyesülési terv része az egyesülési szerződés is. Az egyesülő civil szervezetek vezető tisztségviselői – ha a civil szervezetek döntéshozó szervei valamennyi civil szervezet esetében az egyesülés mellett foglaltak állást – egymással együttműködve és a döntéshozó szervek döntései alapján elkészítik az egyesülési szerződés tervezetét, amelyben meg kell határozni:

- a) az egyesülő civil szervezet típusát, nevét, székhelyét és nyilvántartási számát, a létrejövő (jogutód) civil szervezet nevét és székhelyét,
- b) az egyesülés módját (összeolvadás vagy beolvadás),
- c) beolvadás esetében az átvevő civil szervezet létesítő okiratában szükséges módosítások tervezetét,
- d) összeolvadás esetében az új civil szervezet létesítő okiratának tervezetét,
- e) amit az egyesülésben részt vevő civil szervezetek döntéshozó szervei szükségesnek tartanak.

A közgyűlés egyesülésről szóló végleges döntése keretében határoz az egyesülési terv és mellékletei elfogadásáról azzal, hogy a vagyonmérleg-tervezet fordulónapjától a döntés időpontjáig nem telhet el hosszabb idő, mint 3 hónap. Az átalakuló egyesület vagyonmérleg-tervezetként a számviteli törvény szerinti beszámoló mérlege is elfogadható azonban abban az esetben, ha annak fordulónapja az átalakulásról való végleges döntés időpontját legfeljebb 6 hónappal előzte meg, és ha a jogi személy az átértékelés lehetőségével nem él. Ha a közgyűlés elfogadta az egyesülési tervet, az egyesülési szerződést az egyesülésben részt vevő egyesületek vezető tisztségviselői írják alá.

Az ezt követő 8 napon belül közleményt szükséges közzétenni a bíróságok központi internetes oldalán, mely alapján a civil szervezet hitelezője, akinek a civil szervezettel szemben fennálló követelése az egyesülésről hozott döntés közzétételét megelőzően keletkezett - 30 napos jogvesztő határidőn belül -, követelése erejéig a civil szervezettől megfelelő biztosítékot követelhet.

Az egyesüléssel létrejövő civil szervezet bejegyzését követően végleges vagyonmérleget kell készíteni azzal, hogy az egyesülés során megszűnő egyéb szervezet a végleges vagyonmérleg elkészítését megelőzően köteles az átalakulás napjával – mint mérlegfordulónappal – a beszámolóját is elkészíteni, analitikus és főkönyvi nyilvántartásait lezárni, valamint nyilvánosságra hozni, letétbe helyezni és közzétenni.

Az a szervezet, amely az egyesülés során nem szűnik meg, a végleges vagyonmérlegét és vagyonleltárát a folyamatos könyvelés adatai alapján készíti el az egyesülés napjára vonatkozóan, analitikus és főkönyvi nyilvántartásait nem zárja le, azokat folyamatosan köteles vezetni.

A civil szervezet az egyesülés során a vagyonmérleget könyv szerinti értéken kell elkészítenie.

Az egyesülés joghatása – ha az érintettek ennél későbbi időpontban nem állapodnak meg – az egyesülésnek az illetékes törvényszék általi nyilvántartásba vételének napjával állnak be.

Az egyesülés bírósági bejegyzése érdekében a változásbejegyzési kérelmet a jogutód egyesület elnöke köteles benyújtani a bíróság felé.

Az egyesületek egyesületekre válhatnak szét. A szétválás négy esetét különböztetjük meg, a különválást, a kiválást, a beolvadásos különválást és a beolvadásos kiválást.

Különválás esetén a szervezet megszűnik és több új szervezet (jogutód) létesül. Ekkor a Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti ÁNYK űrlapot a különváló szervezet vonatkozásában kell előterjeszteni, egyidejűleg ezen ÁNYK űrlap „K” lapján kérni kell a különváló szervezet törlését a nyilvántartásból, az újonnan létrejövő szervezetek esetében pedig nyilvántartásba vételi kérelmet kell benyújtani.

Beolvadásos különválás esetén a létrejövő új szervezetek több már meglévő szervezethez (jogutód) csatlakoznak. Ekkor a Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti ÁNYK űrlapot a különváló szervezet vonatkozásában kell előterjeszteni, egyidejűleg ezen ÁNYK űrlap „K” lapján kérni kell a különváló szervezet törlését a nyilvántartásból és azon szervezetek vonatkozásában, amely(ek)hez a különváló tagok csatlakoznak változásbejegyzési kérelmet kell előterjeszteni.

Kiválás esetén a szervezet fennmarad, egy részét (jogutód) illetően azonban új szervezet jön létre. Ekkor a Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti ÁNYK űrlapot azon szervezet vonatkozásában kell előterjeszteni, amelyből kiválnak, továbbá ezen szervezet esetében változásbejegyzési kérelmet, az újonnan létrejövő szervezet tekintetében pedig nyilvántartásba vétel iránti kérelmet is elő kell terjeszteni.

Beolvadásos kiválás esetén a szervezet szintén fennmarad, egy része azonban egy már működő szervezethez (jogutód) csatlakozik. Ekkor a Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti ÁNYK űrlapot azon szervezet vonatkozásában kell előterjeszteni, amelyből kiválnak, továbbá ezen szervezet esetében és azon szervezet esetében, amelyhez a kiváló tag csatlakozik változásbejegyzési kérelmet kell benyújtani.

Beolvadás esetén az átvevő egyesület a beolvadó egyesület jogutódjaként működik tovább, míg a beolvadó egyesületet a beolvadás bejegyzésekor a bíróság törli a nyilvántartásból. Összeolvadáskor pedig az összeolvadásban résztvevő valamennyi jogelődöt törli a bíróság, az összeolvadással létrejövő új civil szervezet, mint általános jogutód bejegyzése mellett.

Amennyiben pedig a bíróság az egyesülés bejegyzését megtagadja, az egyesülni kívánó egyesületek a korábbi formában működnek tovább.

A jogutódlással történő megszűnés a jogutódlással megszűnő civil szervezettel szemben fennálló követeléseket nem teszi lejárttá. A jogelődöt megillető jogszabályban biztosított jogok és kedvezmények a jogutódot is megilletik, ha a jogszabályban biztosított jogok és kedvezmények megszerzésének feltételei a jogutódnál továbbra is fennállnak.

A szétváló jogi személy jogutódjai – ideértve kiválás esetén a megmaradó jogi személyt is – a szétváló jogi személynek a szétválás előtt keletkezett kötelezettségeiért a szétválási terv rendelkezései szerint kötelesek helytállni. Ha az adott kötelezettséget a szétválási tervben nevesített jogutód nem teljesíti, azért valamennyi jogutód egyetemlegesen köteles helytállni. Ha egy kötelezettségről a szétválási tervben nem rendelkeznek, azért a jogutódok egyetemlegesen kötelesek helytállni.

A szétváló jogi személy vagyonmegosztás előtt szerzett jogainak érvényesítésére a szétválás után az a jogutód jogosult, amelynek az adott jogot a szétválási terv juttatta. Ha valamely jogról a szétválási tervben nem rendelkeztek, az a jogutódokat a vagyonmegosztás arányában illeti meg.

A civil szervezetek szétválása során a jogelőd civil szervezet tagja, alapítója akár valamennyi jogutódban tagként, alapítóként vehet részt.

A szétválás során készített szétválási terv része a szétváló és a jogutód civil szervezet vagyonmérleg-tervezete és a szétválási szerződés. A szétválási szerződést a döntéshozó szerv döntései alapján a vezető tisztségviselők készítik el.

Ebben meg kell határozni:

- a) a szétváló civil szervezet típusát, nevét, székhelyét és nyilvántartási számát és a létrejövő civil szervezetek nevét és székhelyét,
- b) a szétválás módját (különválás, kiválás),
- c) a vagyonmegosztási javaslatot, vagyis a jogelőd vagyonának a jogutódok közti megosztásának tervezett arányát,
- d) az egyes jogosítványok, illetve kötelezettségek, valamint a folyamatban lévő peres és nemperes ügyek és hatósági eljárások tekintetében a jogutód nevesítését,
- e) kiválás esetében a fennmaradó (továbbműködő) civil szervezet létesítő okiratában szükséges módosítások tervezetét, valamint a kiválással létrejövő civil szervezet(ek) létesítő okiratának tervezetét,
- f) különválás esetében a létrejövő új civil szervezetek létesítő okiratának tervezetét,
- g) beolvadásos kiválás és beolvadásos különválás esetén, ha kizárólag fennmaradó (továbbműködő) civil szervezetek vannak, ezen civil szervezetek létesítő okiratában szükséges módosítások tervezetét,
- h) azt, hogy az (5) bekezdés szerinti nyilatkozatot elmulasztó tag melyik jogutód civil szervezet tagjává válik,
- i) amit a szétváló civil szervezet döntéshozó szerve szükségesnek tart.